

**UN MILITANT PENTRU MAREA UNIRE:
POETUL BOTOȘĂNEAN ARTUR ENĂȘESCU
(1889–1942)**

IONEL BEJENARU

Autor al poemelor „Cruce albă de mesteacăn“ și „Rița țiganka“, devenite cunoscute române, „Artur Enășescu, cel căruia viața nu i-a fost decât durere, s-a afirmat, în anii războiului nostru de întregire, ca un înflăcărat susținător al unității noastre naționale.

Tudor Vianu, elev, în 1917, la Școala de artilerie din Botoșani (n.n. impresionantă galeria de personalități ce s-au format atunci ca ostași la Botoșani!) avea să-l cunoască pe Artur Enășescu, aici, în orașul lui de baștină, oferindu-ne un succint dar plastic portret: „Într-o duminică l-am vizitat la casele bătrânești ale părinților și am schimbat gândurile noastre de atunci pe prispă, privind către grădina plină de flori. Dar am avut tot atunci, pentru întâia oară, impresia unei amenințări în preajma prietenului meu. Artur era un elev absolut inadapabil la rigorile regimului militar (n.n. la rându-i, Artur Enășescu urma școala pregătitoare de ofițeri de rezervă de infanterie). Părăsea frontul rătăcind cu arma în mână prin fânețuri și își umplea cartușiera cu manuscrise. A trebuit să repete stagiul pregătirii sale și a plecat ca simplu soldat la unitatea lui, în fața, inamicului“ Îl vom găsi luptând în tăioasele încleștări de la Măgura Cașinului.

Apoi, ca redactor la săptămânalul „Îndrumarea“, al cărui prim număr apărea la Botoșani, la 19 mai 1918, în tandem cu bunul său amic Ion Sân Giorgiu (n.n. și el combatant, în luptele de pe Siret și de la Oituz) avea să scrie numeroase articole și poeme, dedicate eroismului și spiritului de sacrificiu al ostașilor noștri, cauzei naționale, dând glas unor alese sentimente patriotice. „România Mare“ se intitula unul din acestea, apărut în numărul din 5 noiembrie 1918 al „Îndrumării“, lucidă trecere în revistă a suferințelor poporului nostru, constituite și ele în temeiuri ale unității naționale – „În momentele cele mai critice ale istoriei noastre, atunci când națiunea se găsea pe povârnișul marilor

nenorociri și nori negri înfășurau ca un zăbranic cerul patriei noastre, atunci când cugetele se zbăteau în gheara celei mai cumplite îndoieli, când brațe vânjoase de luptători se înălțau tremurătoare într-o rugă, atunci când mâna nesigură a bătrânului cronicar însemna pe izvodul vremii slove ca acestea: „Ce, sosiră asupra noastră cumplite aceste vremi de acum, de nu stăm de scrisoare, ci de griji și suspinuri, și la acest fel de scrisoare gând slobod și fără valuri trebuiește, iar noi privim cumplite vremi și cumpănă mare pământului nostru și nouă“, atunci când cu toții aștepam ca într-un final de tragedie antică cea din urmă și cea mai crudă lovitură a destinului, întotdeauna un geniu ocrotitor al neamului, fluturându-și aripa deasupra noastră, ne-a întins ca prin farmec o mână salvatoare, purtându-ne spre liman de mântuire“. Cu siguranță, acest „geniu ocrotitor al neamului“, de care scria autorul, era voința neclintită a poporului de a dăinui, dincolo de vicisitudini. Acum, în pragul realizării unității naționale, notează poetul publicist „suntem într-o perioadă de inflăcărare, în care clanul patriotic are dreptul să se ridice deasupra rațiunii reci și calculatoare“, idee reluată de autor într-un alt articol „Spre Ardeal...“, publicat în același număr. Spicuim din cuprinsul său: „Mai zilele trecute, când în vraja aspirațiilor noastre naționale, pentru care am sângerat atâta, auzcam cântându-se „Ardealul ne cheamă, cu inima plină de dor...“, melodia aceasta atât de sugestivă cu vorbele-i simbolice, lua în sufletul nostru accentul unei doine care cântă jalea unui vis frumos; iar în dosul cântărețului durerilor și aspirațiilor noastre vedeam silueta cinișă a legionarului prusac, care cu trufia-i cunoscută, zâmbea batjocoritor. Nici el, în îngâmfarea-i nemărginită, nici noi în umilinta dureroasă, nu credeam că așa de curând îi vom frânge spada și-i vom strivi coiful lucitor. Am pornit un război pe baza celor mai legitime revendicări, oștile noastre s-au avântat pe plaiurile și prin munții Ardealului, unde însă vulturul negru, fără să-l fi provocat, a sărit în ajutorul pajurei austriece, rânjind de bucurie la gândul că are privilegiul să strivească încă un popor.... Și bucuria noastră e cu atât mai mare, cu cât odată cu strivirea forței putem răspunde „chemării“ Ardealului, cu care ne putem uni fără a mai cere consimțământul diplomației germane și fără a comite un „șantaj“ față de Austro-Ungaria...“.

Din păcate, în anii de după realizarea Marii Uniri, poetul avea să se zbată într-o grea și lungă suferință, pe fondul unei sărăcii cumplite, într-o societate plină de inechități.

Apreciat (și ajutat) de Perpessicius, N. Iorga, T. Vianu, Ștefania Stâncă, poetul avea să sfârșească, „neobservat de nimeni“, în decembrie 1942, la București.